

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Govor slov. poslanca dr. L. Gregoreca
v državnem zboru dne 3. maja 1887.

Visoka zbornica! Dovoliti dispozicijski fond (t. j. denar, ki ga rabi vlada, za kar koli, ako je le za drž. namen. Ured.) vladi je toliko, kakor izreči zaupnico sedanjemu ministerstvu.

Moram priznati, da so moji slovenski volilci l. 1880. mnogo zaupanja imeli v sedanjo vlado. Toda od tiste dobe so ga precej izgubili. Ako torej vendar-le govorim in glasujem za dovolitev dispozicijskega fonda, storim to z drugega stališča.

Meni je sedanje ministerstvo le pripravljeno ali prehodno ministerstvo na ono, katero boče kedaj pozvano, da Avstrijo uredi, kakor to zahtevajo posebnosti te države z mnogimi narodi in deželami. Vmes ne smemo pustiti nobenega nemško-liberalnega ministerstva.

Glasujem nadalje za dispozicijski fond z ozirom na velike ovire, katere je to ministerstvo imelo prebijati, zlasti v začetku. Slavno znane oktoberske diplomi sovražna stranka vladarila je na veliko nesrečo Avstrije predolgo — 30 let. V tem času priskrbela si je krepkih pozicij in močnih trdnjav, iz katerih je ni bilo možno precej izriniti. Ustanovila je mnogo novih služeb in v teh in v starih službah namestila le svojih pristašev. To je tudi uzrok, zakaj naredbe sedanjega ministerstva nahajajo toliko nasprotstva zlasti v uradniških krogih, da uradniki podpirajo opozicijo. Grof Taaffe pač ni mogel v 6 letih vseh teh gospodov poslati v penzijo, še manje v tartar ali elizij. Za stavljenje Nove Avstrije pa tudi niso porabni. Zato moramo potrpljivo čakati, dokler jih smrt ne pobere.

Glasujem za dispozicijski fond, ker priznavam velike zasluge tega ministerstva za trebljenje v naših strankarskih razmerah. Velika, štimana, mogočna, ošabna, ustavoverna stranka leži ob tla vržena in razdrobljena. Njeni prorok Jeremija (Carneri) spominja vsako

leto vsaj po enkrat visoko zbornico po svojih tužnih žalostinkah na nekdanjo veličast in slavo preminule svoje stranke. (Veselost na desni.)

Pa tudi naslednja mogočna opozicija, tako zvana združena levica, je premagana. Sprva štela je le za 2—3 glase manje, nego nova vladna večina. Toda sedaj je razdejana. Oddelek zavil jo je na stranpotja in dela obupno politiko. Nedavno smo tukaj slišali dva takšna politikarja obupneža. Dovoljujem si ju nekoliko zavrniti. Prvi (Schönerer) razlagal je nekakšen gospodarski program. Kar je v njem kaj prida, to je prepisano s programa nemških konservativcev, kar pa zadeva njegovo nasvetovano in hvalisano carinsko unijo s prusko Nemčijo, temu ugovarjam kot avstrijski Slovan prav odločno. (Bravo! bravo! na desni.) Kaj pomenja ta carinska unija? Ona pomenja v gospodarskem oziru popolni propad našega vinogradarstva, (Bravo! bravo! na desni), popolni propad vsega našega kmetijstva. (Res je, na desni). Pa tudi v političnem oziru je carinska unija nevarna. Ona pomeni konec Avstrije, aneksijo. In to se je tudi izreklo. Da, reklo se je, da bi naj tako Avstrija zrastle s prusko Nemčijo v jedno celoto. No, to bi nam bilo prečudno polutarstvo, spaka, zoper katero protestujem. (Bravo! bravo! na desni.)

Drugi politikar obupnež je pa Mariborski poslanec (Ausserer.) Pošlušajoč njegov govor, zdelo mi se je, da se je gospod spozabil misleč, da je v kakšnej krčmi v Mariboru. (Poslanec Bendel: to je vendar prerobato! — Klicj na desni: mir!) On je v krčmi psoval na Čehé, nazivljajoč jih: lumpe, a nas Slovence še grše lumpe. (Poslanec Richter: zmiraj stara neumnost, vse to je že bilo ovrženo! — Klici na desni: nič ni bilo ovrženo.) Mislil sem, da bode tukaj v visokej zbornici bolj zmeren.

Toda: naturam si furca expellas, iterum recurret — narave še s silo ne ukrotiš — in zatorej se nisem preveč čudil, ko zaslišim, kako

je na českega poslanca Cukra pognal psovko, katero so v stenografnem protokolu menda z ozirom na njeno nedostojnost izpustili. Dobro, če so jo tako zagrebli, pa izrekla se je bila (sikofanten). Ministerskega predsednika je meni nič, tebi nič, spravil v dotiko s cinizmom, nas Slovence pa je opsoval rabeč besedo: „Windische.“ (Posmehovanje na levi.) V pojasnjenje bodi visokej zbornici povedano, da ima beseda „Windischer“ v ustih narodnega nasprotnika, kakoršen je g. Ausserer, za Slovenca tisti zaničevalni pomen, kakor za Nemca beseda „švob“ v ustih nadutega Madjara. (Res je: na desni, — posmehovanje na levi in klici: ni res.) Isti g. Ausserer smešil je tudi naš narod slovenski navajajoč nek dogodek, ki je se baje vršil pred okrožno sodnijo Celjsko. Nekemu slovenskemu zločincu so predčitali v „novoslovenščini“ spisan sestavek. Zločinec odkloni rekoč: Tega ne razumem, to je nemško! No, kaj sledi iz tega? Kaj druga, nego, da zločinec tudi nemški ni znal, da torej nobenega jezika ni prav razumeval, ne slovenskega pa ne nemškega. (Posmehovanje na levici.) S tem pa je dokazano, da je ovi zločinec bil ubog trap, ki je zahajal v sedanjo novo šolo nemčevalnico! (Zopet posmeh na levi — pritrdjevanje na desni.) V teh šolah se človek ne nauči nobenega jezika prav, ne nemškega pa ne slovenskega. Na zadnje ne zna nobenega. To so šole beznice za vzgojo bebecv in trapežev. (Bravo! bravo! na desni.)

Djal je tudi, da slovenščina ne sodi za književni jezik. Ljubi Bog, kaj to briga g. Aussererja? Če res naš jezik ni za književnost, bodi zadovoljen, saj bode tako nas hitreje in lažje ponemčeval, za kar toliko gori. Sicer pa družba sv. Mohorja prav sedaj dela priprave, da svojim 32.000 družbenikom letošnjim razpošlje 192.000 knjig. G. Aussererju na grozo ali pouk bodi pristavljeno, da so vse te knjige pisane v novoslovenskem književnem jeziku. (Čujte! in bravo! na desni.) Slovenski narod, čeprav majhen, deluje na književnem polju tako marljivo, da mu statistikarji odkazujejo prvo mesto precej za vrlimi Danci.

G. Ausserer je v svojem govoru tudi rekel: „Ko bi jaz kedaj minister postal.“ Oj ljubi Bog, Ausserer minister!? (Burna veselost.) Kedar se to zgodi, tedaj imamo vedeti, da je v skrivnem razodetju sv. Janeza apostola omenjena „poslednja ura“ nastopila za Avstrijo. On kot minister bi takoj začel Avstrijo trgati in deliti. Saj je sam izpovedal, kako tukaj misli. Delal bi, kakor mesar v mesnici, kedar meso na kose seka in prodava. (Smeh na levi.) No, in tedaj bi res nastopil „finis Austriae“, t. j. konec Avstrije. Vendar gosp. Aussererjevo prorokovanje se meni ne zdi verjetno. Rabil je namreč primero, ki jo na laž stavi. Domišljija njegova peljala ga je v Trst

mimo navtične akademije na globoko morje. Tu stoji ladija, ki je bila ob skalo trčila, da je luknjo dobila, skozi katero voda sili vanjo. kmalu bode morala utoniti. To mu je uboga Avstrija. No, bral in čul sem že mnogokrat, da je najzanesljiveje znamenje, da ladija utone, če jo podgane zapuščajo in bežijo. Toda če po Avstriji pogledamo, ni videti nikakor, da bi jo podgane že zapuščale, marveč čutijo se zelo varne in jim dobro gre! (Klici na levi: kdo so te podgane?) Mislim torej, da bode Avstrija še prav dolgo obstajala. (Poslanec Prade: Kdo so podgane, Nemci ali Slovenci? — Klici na desni: mir! — Poslanec Vošnjak: prosim ne izpraševati govornika! — Poslanec dr. Foregger: ali govornik rabi žaljivo pripodobo, moremo ga vprašati. — Poslanec dr. vitez Tonkli: Vi niste predsednik! — Živahni klici na desni: mir!)

Tukaj imamo dokazov, da je opozicija postala nesposobna, da bi prišla državi na krnilo. Grof Taaffe je ta učinek dognal ter si pribavil tako zaslug za Avstrijo. Sedaj bode ležje Avstrijo iz nova urediti.

Dve nalogi postavilo si je ministerstvo precej v začetku pa ji ni moglo srečno rešiti. Ni moglo namreč ne ravnotežja med dohodki in potroški državnimi dognati niti narodov pomiriti in spraviti. Prvo nalogo bi bilo skoro srečno rešilo. Toda stroški za oroženje vojske so jej smoter zaželeni dosegniti zabranili. Narodov pa nikakor ni moglo pomiriti. Borba med narodi razsaja sedaj huje, nego poprej, to pa v obeh polovicah avstrijske države, na Ogerskem ravno tako, kakor pri nas. Moramo pa pravično soditi. Vso krivdo na sedanje ministerstvo zavaliti, to bi ne bilo prav. Bilo je namreč nekoliko takih opovir, katerih ministerstvo ne bi moglo odstraniti niti pri najboljše volji ne. Hočem v naslednjem govoriti o teh opovirah in zadržkih, ki so ob enem uzrok, zakaj narodni prepiri ne prenehajo med nami. Mislim, da tako popolnem opravičim, zakaj glasujem za dispoziциjski fond. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Vrba ob rečišču.

Sedaj pač ne velja več menjenje, da stori vrba le ob rečiščih ali že celo v vodi, resnica pa je zato še vse eno, da se nahaja vrbja največ ob rečiščih in poprek na vlažnih krajih. Najbrž pride to od tedi, ker so ga ondi pustili, češ, da dela najmanj kvara. Dokler se vrbje rabi le za ograjo bodi travnikov, bodi zemlje v rečišču, da je ne odnese voda, dotlej to ni krivo. Kjer pa se rabi za pletenje košev in jerbasovine, tam pa seveda ne shajaš več s takim vrbjem.

Prav dobre so ograje iz vrbja posebno še za rečišča, kajti vrbje je mehko ter se prav dobro stisne vkup in tako brani vodi, da ne izpodjeda zemlje. K temu pa še vrbje ne potrebuje posebno veliko strežbe ter raste tako bolj samo ob sebi, kedar se je že v zemlji vtrdilo. Drugače je pa, če še hočeš vrbje le saditi, tedaj je treba že gledati na sadike, da jih ne vduši trava. To se izgodi rado, izlasti če vsadiš le sadike v zemljo ter tiste nič ne pripraviš za nove rastline. Take sadike pač poženo a največkrat je že v malem času po njih.

Kdor hoče ob rečišču imeti dobro vrbje, tako, ki v resnici brani podjedanje vodi, stori dobro, ako celino odpravi, najlezje s tem, da jo obrne. Treba ti je potem vsaj prvo leto obdržati zemljo rahlo in prhko. Ali v tem imaš lahko nevoljo; lahko se namreč zgodi, da pride ravno v tem letu naliv, povodenj ter ti odnese zemljo z vrbjem vred. Pomagaš si pa tu vendar-le še lahko. V to ni treba druga, kakor da raztreseš med sadike protja ali tudi slamnatega gnoja. To ubrani sadike pa jim še celo nagnoji, nekaj, kar tudi vrbju ni v škodo.

V drugem letu je vrbica, ako je v prvem lepo rastla, že precej trdna ter ima dovolj korenin in je torej že več ne vduši trava. Isto tako pretrpi že tudi kak naliv. Dobro pa ji še stori, ako se poreže okoli nje trava ali tudi poizpiplje, ako je vrbi nedležna.

Druga koristi ti ne daje vrba, kakor da ji lahko vsako leto obsekaš mlado šibje ter ga porabiš ali že za ograjo ali za koše, košare itd. Treba ti je pa tudi v tem biti opaznemu, kajti šibje ni vselej enako dobro. Po vrhu pa še ti vrba, ki ima šibje, posebno služi v zimi ob rečišču, ako se v njem nakopiči led. Vsled tega bi bilo dobro šibje še čez zimo puščati na vrbi. Tako trpi steblo samo manj in tudi njeno koreninje ostane trdno v zemlji, samo pa bi ji jo led in voda odnesla. Šibje spomladi porezano pa je še tudi za rabo.

Čas, v katerem se šibje naj sname s stebela, trpi od novembra tje do marcija, tedaj odkar zgublja vrbje listje in dokler še ne žene. Tako šibje je za vsako rabo, trpi dolgo in človek ga lahko dobi in porabi v dneh, ko ni drugega dela v toliki meri.

Ali se naj šibje vsako, ali le vsako drugo leto seka? Kolikor uči izkušnja, bode ga brž vsako leto sekati, kajti mlado šibje je žilavo ter se da dobro obdelati, stariše pa je krhko in potlej nekaj ga gre že prvo leto h koncu — tudi, če ga ti ni si snel s stebela.

Sraki smodnika!

Malih ptičic pevk še smo vselej veseli, če se nam tudi zdi, da nam storé škodo. Kako neprijetno je v logu, na polju, v vrtu, ako je tam vse tiho, ako se ne sliši njih žvrgolenje!

Čedalje manj pa je teh, posebno lesnih pevk. Poleg drugih je njih največja sovražnica sraka. Le-ta jim požre mladiče v gnjezdu pa tudi stare tice prenaša nje nikoli siti želodec.

Sraka sicer stavi svoje gnjezdo visoko, do njega more človek težko, še težje pa zaleze njo samo, vendar pa ni nemogoče, da ji pošlješ porcijo smodnika za kožo, če si le kaj izveden lovec. Tak pa, če si da le nekaj truda, pride že do nje. Ker sraka tudi na njivi ne dela nič prida, bode vsak kmetovalec vesel, da se zniža število teh sovražnic, ki prežé na drobne pevice.

Sejmovi. Dne 20. maja pri sv. Lenartu v Slov. gor. Dne 21. maja na Črni gori. Dne 23. maja v Loki, pri sv. Lovrencu na Pohorju, v Ulimju, v Središču, Reichenburgu in v Velenju. Dne 25. maja v Dobju, v Ivniku, v Ormožu, v Jarenini, pri sv. Filipu (Kozje), v Rogatecu, v Slivnici pri Mariboru, v Svetincih in Vitanju. Dne 26. maja v Artičah.

Dopisi.

Od sv. Vida na Planini. (Naš prvi maj.)

Vsak človek se veseli radostnega majnika in marsikdo kliče v dolgotrajni zimi s pesnikom:

„Le enkrat daj še majnik zlati,

Da vzorni gledam tvoj obraz!“

Posebno pravi katoličan vsikdar težko čaka na ta lepi mesec, ker je posvečen najlepši med vsemi božjimi stvarmi, Mariji, prečisti Devici. Zlasti pa se je na prvi majnik že davno veselila naša fara, ker je bila ta dan slovesno prenesena v farno cerkev podoba Lurške Matere Božje, katero je 140 cm. visoko krasno izdelal tirolski umetnik g. Ferd. Stuflesser v Grödnju. Že v soboto se je cerkev, kolikor mogoče, dostojno okinčala. Na zvoniku so vihrale lepe zastave in pred cerkvijo je stalo 12 mlajev, okrašenih z zastavicami ter lep slavolok, na čegar eni strani je bilo zapisano: Lurška Mati Božja, prosi za nas! na drugi pa: Bodi pozdravljena nebeška kraljica! Nekako s strahom smo pričakovali nedelje, ker je že več dni bil silen veter, posebno v soboto. Pa ko je v soboto večer zvonov glas ljubko donel: Ave Maria! med gromenjem možnarjev, pristavil je marsikdo svojim navadnim molitvam prošnjo, naj nam nebeška Vladarica izprosi za prihodnji dan ugodnega vremena. Prvi majnik je veselo napočil, bilo je sicer močno vetrovno, a vendar se je kot ribje oko čist, nebeški obok nad nami razprostiral. Okoli desete ure, ko je za eno uro veter potihnil, kar se je vsem čudno zdelo, prišlo je šest gg. duhovnikov k lepo okinčani Mančekovi kapeli, kjer je začasno bila shranjena podoba Lurške Matere Božje in je bilo že sila veliko ljudi zbranih. Kapela se odpre,

našim očem zablišči nasproti čez vse mila podoba Lurške matere Božje. Godci začno igrati znanò Lurško pesem, verniki pa samega veselja solze pretakati. Med tem se podoba blagoslovi in procesija se prične. Bila je velikanska, da take pri sv. Vidu še nihče ne pomni, kajti segala je od Mančekove kapele do vesi. Od vseh strani je prišlo Marijinih častilcev blizu šest tisoč in naj kar omenim, da ves dan ni bilo najmanjše nerodnosti. V procesiji so šli najnaprej možje, na to šolarji s svojo zastavo, za njimi z belo zastavo nad sto belo oblečenih, ovenčanih in z modrimi trakovi po „lurško“ opasnih deklet, ktere so skoro vse bile v soboto pri sv. spovedi, da ne bi samo s čisto, belo obleko, temuč, kar je veliko več vredno, z lepo čisto dušo spremljale Mater Božjo. Pred deseterimi družicami, ki so obkroževale onih šest, ki so nosile podobo, stopali so godci, a za podobo gg. duhovniki, pevci, pevke in ženske. Ko smo eno skrivnost sv. rožnega venca, ki je Lurški Materi Božji toliko priljubljen, odmolili, peli smo po pet kitic Lurške pesmi, kar je bilo veličastno, zlasti, ko je vse ljudstvo z godci vred povzdignilo: „Zdrava, zdrava, zdrava Marija!“ Dospevši v cerkev, ki je že bila natlačena vernikov, postavila se je med navdušenim petjem Lurške pesmi podoba na dotični oltar in č. g. domači župnik in zlatomešnik so se onima dvema ženama, ki ste omislili podobo, zahvalili in s solznimi očmi nam vsem v kratkih besedah položili jedernatih naukov na srce, med vsem družicam, kako si naj venčke hranijo in celo življenje posnemajo Devico Marijo v ponižnosti in čistosti. Potem je bila slovesna pridiga, ktero so imeli Prevorski gosp. župnik. V krepki besedi so nam dokazali, kako da je Marija „pomoč kristijanov“ v dušnih in telesnih potrebah, posebno ker se je osemnajstkrat prikazala v Lurdu priprosti Bernardke in je v spodnji masabijelski dupljini začel izvirati čudodelni studenec, po katerem jih je že tisoče na čudovit način ozdravelo. Na zadnje so se obrnili z milo prošnjo do Lurške Matere Božje, naj razprostre svoje mogočne roke in blagoslovi vso Šentvidsko faro in vse, ki se bodo tukaj Lurški Materi Božji priporočali. Po pridigi so imeli slovesno sv. mešo domači g. kaplan, pri kateri sta jim stregla č. gg. župnika Pilštanjski in Zagorski, popoludne ob pol treh pa pete litanije, pri katerih se je odpevalo, kar še tudi hočemo veliko in velikokrat ponavljati:

Lurška Mati Božja prosi za nas,
K tebi povzdiguemo srčni svoj glas,
Devica brezmadežna, prosi za nas Boga,
Prosi Marija v nebesih za nas!

Iz Sitarovec pri Mali nedelji. (Kako se imajo nemčurski lovci.) Marsikateremu čitatelju „Slov. gosp.“ je znana divna okolica malonedeljska. Oko se raduje in se ne nasiti

krasnega razgleda: proti severju se ti odpira mična dolina Bučkovska, proti vzhodu rajsko polje Radislavsko. Na zahodu pa na prijetnem griču ugledaš farno cerkvo, krog in krog obdano s holmci zasajenimi z vinsko trto in sadosnim drevjem; vse kaže, da je ondašnje ljudstvo pridno in marljivo. Mladina pridno čita mnogo slov. časopisov iz tamošnjega leposlovno-bralnega društva. O pobojih in pretepih se le redko kedaj sliši. — Ali Bože mili! iz slovenskega debela poganja nemčurska kal, in se spravlja neka smrdljiva svojad; ktera si je od občine R. lov. kako oni rečejo, „izlicitirala“. Zares čudni lovci so vam to. Eden je trgovec, ki prodaja sešito obleko, ki je po zvonajšnji obliki soditi obleka vinorejskih učencev v Mariboru. Drugi je mesotržec in prodajalec na drobno in debelo. Tretji pa je izvrševalec eksekutivnih dražb. Omenim še nadalje, da so se ti nemčurske lovčeki ob neki priliki bahali, češ, da imajo za 40.000 gold. premoženja. No, ako je temu resnica, da so tako premožni, so si to svoto s trgovino in prodajo mesa pri nas Slovencih nakopičili. Kljub temu pa njih mi zaradi njihovih 40 tisočakov čisto lahko pogrešamo pri občini. H koncu še omenim, da slovensčino in materinstvo hočejo pomandrat. Dokler bodo pa po slovenskih tleh jerebice številili, slovenske zajce in kruh jedli, še ne morejo tega storiti. Ne vdajmo se! Savinski.

Od Ptuja. (Učiteljski izlet.) V sredo dne 11. maja ste učiteljski društvi v Ormožu in na Ptuju priredili skupni izlet v Št. Marjeto nižje Ptuja. Kraj je lep in vreme je bilo ugodno, tedaj pa tudi veselje gg. učiteljev splošnje. Domače učiteljstvo je skrbelo za to, da se je okrasila šola izredno lepo in so zastave vabile goste iz raznih krajev. Ob 11ih je bila v farni cerkvi slovesna maša, katero je služil domači g. župnik Jakob Trstenjak v prisotnosti mnogega občinstva. Učitelji so peli slovesno Miklošičevo mašo, v katero je poseben čveterospev uplel krasno ulogo. Po maši je bilo v šolskem poslopju, kjer je vsak došlec dobil iz nežnih rok krasen šopek cvetlic, društveno zborovanje. Tega se je udeležilo 41 učiteljev in učiteljic iz obeh okrajev, poleg zastopniki okrajnih in krajnih šolskih svetov, občinski župani in drugi odlični gostje. Kakor je že navada, pozdravi g. Fr. Žiher, predsednik Ptujkega učiteljskega društva, vse navzočne ter naznani dnevni red. Posebno omeniti je predavanje g. učitelja Božidara Weinharda; predaval je o „domoznanstvu“, to pa tako mično, in popolno, da so mu vsi navzočni krepko odobraval. Predsednik se je govorniku posebno zahvalil. Ko so se rešile razne točke, sklenilo je učiteljstvo, da se g. Janez Legu v Pragi, ljubitelju našega malega naroda, za ustanovitev knjižnice za našo mladino, pošlje po-

sebeno priznanje. H koncu se predsednik zahvali vsem navzočnim za prisotnost ter sklene zborovanje s trikratnim „živio“ našemu milemu cesarju. Vsi zakličejo živio ter stojé pojó cesarsko pesem. Po zborovanju smo se preselili v prostore znanega rodoljuba g. Mikelná, veleposestnika in trgovca, ki nas pozdravi s svojo obiteljjo in godbo. Vsi prostori so bili okrašeni z zastavami, venci in domoljubnimi napisi. Navzočnih je bilo do 60 oseb. Pred zasедanjem je bilo vseh prisotnih predstavljanje, katero je dobro izvršil g. Porekar. Med obedom so bile razne napitnice oblastvom, tovarištvu, častiti mnogo zastopani duhovščini, nežnemu spolu, raznim gostom in prijateljem obeh društev. Urednik „Popotnika“ iz Maribora, g. M. Nerat bil je posebno nazdravljen. Mnogo gostov prišlo je iz Ptujá, Ormožá, Središča itd., kateri so le težko prostore dobili. Po pozdravu teh se začne splošnja zabava s petjem in plesom, ki je trajal dolgo v noč. Posebno zahvalo zasluži mešani zbor iz Ptujá, ki se je izborno odlikoval z narodnimi pesmami. Naj bo tukaj vsem hvala in slava izrečena, ki so se udeležili tega izleta, ali na kak drugi način spomnili se gostov tega izleta. Žal nam je, da se nekateri niso mogli udeležiti. Spominjali smo se jih. Posebna čast pa še gre g. Mikelnu, njegovej soprogi in sinu, ker so tako izborno stregli z dobro jedjo in pijačo za vse navzočne in nam okrasili njih prostore. Ta dan nam bode v vednem spominu.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Letos se vleko razprave o drž. proračunu čudno na dolgo. Nič manj, kakor 600 govornikov se je oglasilo v podrobni razpravi. Dobro, da je mogoče njih število skrócić. To dela tudi desnica drž. zbora prav, kakor je potrebno. Le dvojce, troje od vsake strani dobode besedo. potem pa se predloži „konec razprave“ in tedaj si ostali govorniki volijo „glavnega govornika“, se vé, da storite to obe stranki za se. Navadni dobi večino glasov najbolji govornik ali pa tudi tak, ki ima še posebnih želj. Sedaj so prišli že srečno črez „ljudske šole“. Naših poslancev je v tem govoril korar stolne cerkve v Ljubljani, č. g. Klun. Ozerál se je še na žalostne razmere ki so na ljudskih šolah po slov. Koroškem. Upajmo, da ni govoril zastónj! Koroški poslanec g. Hock mu je odgovarjal, toda le ene reči mu ni mogel ovreči. — V nedeljo, dne 12. junija ima „šulverein za Nemce“ (ne nemški šulverein) velik zbor v Gradcu. Na ta zbor vabi tudi trdi (!) Nemec g. dr. Glantschnigg v Celjski „D. W.“ svoje ljudi. Človek, ko bi imel muhe v glavi, vprašal bi pač lahko ta šulverein, kaj bi storil, ko bi mu kje kedaj g. dr. Glantschnigg svoje

otroke ponudil v podporo. Ali bi jih le izpoznali ti možje za nemške. Kolikor, toliko bi jih že spravil v zadrego. — Na Koroškem seza šulverein rad po slov. otrocih, le-ti so tako prav za-nj, saj postavlja svojo šolo najrajši na čisto slov. kraju. Sedaj ga roti nekdo v umazanem nemškem listu, ki izhaja v Beljaku, naj napravi šolo v Golšovem — v vesi, ki ne šteje prav nobenega Nemca, koga naj reši tedaj ondi za nemštvo? — Po kranjskih planinah je bilo uno soboto padlo tu in tam precej snega: v Ljubljani so pa imeli že črešnje na trgu. Zorele so pri Vipavi. V sredo, dne 11. maja, je nastal ogenj v prahalnici tik mesta Kamnik. Nevarnost za mesto je bila tem večja, ker je bilo v prahalnici več centov žvepla. Ko bi se to unelo, bilo bi po vseh prebivalcih; zato pa so bile izbežale že blizu vse ženske in otroci, samo moški so še ostali ter branili in srečno so tudi ubranili — žveplo. Tedaj pa tudi večje nesreče ni bilo. — Tudi na Primorskem je padlo uno soboto snega, posebno pa še na Trebižu in na Predelu, ki veže Primorje s Koroškim. — Mestne volitve v Gorici se vrše takrat brez vsega hrupa, volijo pa se iz večine le italijanski možje. — V Gorici je umrl A. Hribar, vodja na c. kr. učiteljišču. Hvala gre za njim v grob, da je bil vseskozi izvrsten mož, tako v šoli kakor zunaj nje. — Naj bode na novi obrtni šoli v Trstu podučni jezik tudi slovenski, poganjajo se sedaj tamošnji narodni možje. Vrli poslanec v državnem zboru, g. I. Nabergoj, je stavil gledé tega posebno interpelacijo do naučnega ministerstva. Kakor pa je podoba, nima minister veliko volje upreti se italijanskim moževom, ki so zoper to. Tu pač ni strah na pravem mestu. — Poslancu Gr. Tuškanu so domoljubne gospé v Zagrebu podarile srebrno kupo, ko je prišel iz zapora. To pa je madjarsko vladó koj spravilo iz kože ter bi rada še sedaj gospé dala v kazen, toda nihče se ne najde, ki bi povedal njih imena. To je moško. Ogerskemu drž. zboru je iztekla doba ter bodo že meseca junija nove volitve. Slovaki in sedaj tudi Rumunci ne bodo volili, ker pritiskuje madjarska vladna stranka preveč na volilce. Sila ni kaj prida.

Vunanje države. Gledé Bosne in Hercegovine so se uneli po novinah z nova prepri. Iz njih vidi se pa le to, da nam njiji ne privošči nobena država. — Iz Bolgarije ni izvedeti nobene resnice in je torej bolje, če ne kvarimo z vestmi, ki se dobodo od ondot, papirja. — V Srbiji se sestavlja sedaj novo ministerstvo, v to pride sicer dr. Ristič, ki ni prijazen Avstriji, vendar pa se zatrjuje, da še ostane Srbija tudi naprej Avstriji prijazna. Slabe finance, prazne kase so neki krive, da se ministerstvo poraja le po času. Druga vest pa pravi, da ostane staro ministerstvo. — Ru-

sija nalaga poslej tujim ladijam precej veliko carino, to pa zato, ker se preveč tujih reči uvaža v Rusijo. Car in carica sta se podala v dolnjo Rusijo h kozakom ob Donu, ter ostane car dalje časa pri njih. — Nemčija se vtrjuje na vseh straneh, najbolj v novem času na mejah Francije. Trdnjave Strassburg, Metz in Poznanj bodo znatno porazširili. Tako hoče železni kancelar. — V Belgiji je novo razgrajanje po delalcih. Uporni delalci gredó kar s sekirami nad druge, če ne potegnejo h kratu z njimi. Pravi se, da je sedaj več ščubarjev prišlo med tamošnje delalce iz drugih držav. Mogoče. — Med Anglijo in Rusijo se ne more narediti pogodba gledé na meje v Afganistanu. Nobena vlada ne prijenja in se je torej sedaj že iz nova pogajanje razdrlo. Boja pa menda za voljo tega ne bode med njima. Anglija se boji, da še ne izgubi kje Indije, ako se zaplete v nesrečno vojsko. — V Franciji se ruši ministerstvo, ker se obotavlja drž. stroškov za toliko prirezati, da bode mogoče izhajati brez novih davkov. To je seveda težko, s čem pa bi potlej plačevali ministri može iz svoje stranke? — Na velikem italijanskem otoku, na Siciliji je velik denarni polom, nihče že skoraj ne ve, ali še ima kaj premoženja ali pa je v tem že vsega izgubil. Dobro, da so v Palermi še poprej volili ministra Crispia, sedaj bi gotovo propadel. — V Mehiki, t. j. v državi, kjer so nadvojvoda Maksimilijana, brata presvitlega cesarja, svoje dni umorili — imajo sedaj moža na čelu svoje vlade, s katerim so popolnem zadovoljni. Možu je ime Porfirij Diaz. Verjetno sicer ni a dobro, če je tako. — V New-Yorku v severni Ameriki misli se na novo postavo, vsled katere se ostro kaznuje, kdor pošlje dinamit ali poprek reči, ki so nevarne življenju, pa jih ne napové, kedar jih da na železnico. Čudno, da še ni take postave.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Vid pri Ptuj.

(Odlomek iz krajne zgodovine. Spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Mariborski župnik Jurij Pileator, o katerem bomo poznej več slišali, pravi v nekem pismu od l. 1610., da je Gregor Križaj župnijo sv. Vida posedal dve leti, namreč 1598 in 1599 in pripoveduje o njem neverjetne reči. Dolži ga celo umora. izvršenega nad nekim Prielmaier-jem, ki je bil advokat pri deželni sodnji v Gradcu. Kako je pri sv. Vidu ravnal s kaplani in s cerkvenim premoženjem, bodi Bogu potoženo! Ker pa je deželni vladar ukazal, da morajo svetni cerkvena posestva duhovnikom izročiti, je Križaj župnijo sv. Vida toliko rajši Hočkemu župniku prepustil, ker ga

je ljudstvo itak zelo sovražilo. Hočki župnik je bil takrat zgorej imenovani Jurij Pileator, ob enem župnik v Mariboru, ki je Križaju dal za to 665 gld. in ob enem obljubil, plačati za l. 1598. in 1599. dolžne davke.

In ta novi župnik v resnici zasluži, da si ga bolj ogledamo.

Jurij Pileator ali prav za prav Klobučar, kajti to pomeni njegovo latinsko ime, je bil okolu l. 1565. v spodnjem Kočevju na Kranjskem rojen. Prvo sv. mešo je služil l. 1590. v Kamnici pri Mariboru, kjer je potem tudi nekaj čez tri leta kaplanoval. L. 1593. je prišel za slovenskega kaplana v Maribor, kjer so mu čez četiri leta dali službo „kurmeisterja“, katero je dve leti opravljal. L. 1599. je postal župnik v Hočah in ker je kmalu na to kupil od Križaja še župnijo sv. Vida, imel je ob enem dve župniji. Kar slednjo zadeva, je Pileator, pozivaje se na nek stari urbar, trdil, da je kot župnik v Hočah vogt, fevdni gospod in patron ove župnije in da jo lahko po drugem duhovniku oskrbuje. Poslal je torej l. 1600. tje svojega očeta, ki se je bil dal po smrti svoje žene v mešnika posvetiti.

Ta starejši Pileator je faro sv. Vida oskrboval dve leti in je najbrž tudi tam umrl.

Med tem je vsled smrti župnika Antona Manikorja bila dne 18. julija 1601 izpraznjena župnija v Mariboru in meščani so Krškega škofa prosili, naj bi jim bivšega „kurmeisterja“, zelo priljubljenega Pileatorja za župnika dal. In res, že dne 19. oktobra t. l. je bil župnikom imenovan v Mariboru in kmalu po imenovanju se je tudi tje preselil. Pri vsem tem ostal je še pa tudi župnik hočki in vidovski. Ker pa je vedel, da je to protipostavno in bi utegnil zaradi tega sitnobe imeti, hotel se je vsaj župnije sv. Vida znebiti. Nagovoril je toraj župnika pri sv. Petru niže Maribora, Ernesta Latoma, da se je 7. marca 1602 svoji župniji odpovedal in k sv. Vidu šel. Čez 5 tednov, — dne 13. aprila t. l. se je potem obvezal, da bo Pileatorju plačal 1300 gld., za „likof“ mu pa še povrh dal 10 cekinov in eno pozlačeno kupico, ako mu bo ob Jurjevem faro sv. Vida dolgov prosto izročil.

Pileator je pogodbo z vsemi pogoji podpisal in Simonu Ungerju, kaplan na Gori naročil, naj faro sv. Vida z vsemi pravicami ob Jurjevem l. 1602 izroči omenjenemu Latomu. To se je tudi zgodilo. Pa dasi je Pileator obljubljeno svoto prejel, vendar ni dolžnih davkov poravnal. In tako se je zgodilo, da so novemu župniku še v tistem letu vso desetino zarubili ter jo najpred Erazmu Dietrichu Stein-skemu, potem pa Wolfu Dietrichu Idungsbeuškemu v najem dali.

Župnik Ernst Latom rojen l. 1570. v Tijnjah na Koroškem je bil l. 1595. od Krškega

škofa v mešnika posvečen. Že v tistem letu, dne 16. oktobra je dobil faro sv. Petra pri Mariboru, katero je nekaj čez 6 let oskrboval. Naj si dohodke zboljša, odšel je potem k sv. Vidu, kjer so bili primeroma večji dohodki, kakor pri sv. Petru. A kaj so mu pomagali, ko jih ni on prejemal? (Dalje prih.)

Smešnica 20. Sodnik: „Tedad vaša misel je ta, da je mož ga imel v glavi, ko je razdiral sosedu plot?“

Priča: „Kaj pa, da ga je imel!“

Sodnik: „Kako pa se je obnašal?“

Priča: „Ej, žlahtni gospod, to veste vi sami najbolj, kako je, če ga ima človek preveč v glavi.“

Razne stvari.

(Za pogorelce.) Dež. odbor v Gradcu je dovolil pogorelcem v Novi cerkvi 1000 gld. iz dež. premoženja.

(Za slov. šolo.) Kakor se nam poroča, dovolil je občni zbor banke „Slavije“ v Pragi za društvo sv. Cirila in Metoda 200 gld.

(Sv. birma.) Njih ekscelencija, mil. knez in škof bodo v mesecu juniju zakrament sv. birme delili in sicer dne 12. v Ločah, dne 13. v Spitaliču, dne 14. v Čadramu, dne 15. na Prihovi, dne 16. v Konjicah, dne 18. v Vitaju, dne 19. na Dobrni, dne 20. pri sv. Martinu v Rožni dolini, dne 21. v Novi cerkvi in dne 22. junija v Vojniku.

(Za orgljalce.) Ign. Hladnik, organist v Stari Loki, je izdal „Cantus sacri itd.“ to je pesni, kakor se pojó na Telovo. Delo se hvali in dobi se v kat. bukvarni v Ljubljani po 80 kr.

(Pošta.) V Jurkloštru so odprli v nedeljo, dne 15. maja, novo pošto. Zvezo ima z Laškimi trgovci ter vzprejema tudi denar za drž. poštno hranilnico.

(Akad. društvo.) Triglav v Gradcu izvolilo si je v seji dne 7. maja sledeči odbor za poletni tečaj. Predsednik: cand. jur. Fran Podgoršek, podpredsednik: stud. phil. Fran Gestrin, tajnik: stud. med. Josip Rakež, blagajnik: stud. med. Josip Treiber, knjižničar: stud. jur. Fran Pikl, odbornika: stud. med. Jos. Homan, stud. med. Vekoslav Praunseis.

(Krvni davek.) V okrožju okr. glavarstva v Celju je 20.755 uvrščenih v črno vojsko, kruljevčev davek pa jih plačuje še nekaj nad 7100. Mal tedaj ni krvni davek, ki ga odrajuje Celjski okraj. Kar stori v tem nemčursko gnjezdo v Celju, ni še vredno toliko, kar ima kak nemčur črnega pod nohtom.

(Bučelarstvo.) Prvi letošnji čebelni roj je dobil na Prihovi bučelar Valentin Brglez, kmet v zgornjem Grušovju, dne 10. maja. To je bilo še precej rano.

(Preklic ali ka-li.) Ščrbava klepetulja v Celju ali kakor se imenuje sama, „D. W.“, grdi, kjer more slov. može. Ako more pa komu izmed naše častite duhovščine katero dati, ima še tem večje veselje. Tako je bila tovnj č. g. vikarja v Celju obrekla, da je na ulici napadel nekega mizarja, ter mu sponosil, da govori nemški. To si je bila „D. W.“, kakor se pravi, iz trte zvila in jo je tudi č. g. vikar prisilil, da je vse preklicala. Ali kaj pomaga to, očrnila je že gospoda pri svojih bralcih, češ, da sovraži vse, kar je nemško. To je hotela in je pri svojih nestrpnih bralcih tudi več manj dosegla. Taki so vam ti poštenjaki.

(Požarna bramba.) V Ormožu se snuje „požarna bramba“ in so že potrjena nje pravila. Mi slutimo, da je to društvo nemčursko, upamo pa, da storé v tem naši možje, kar kaže nasproti sovražnemu društvu.

(Požar.) Dne 9. t. m. ob 11. zvečer do tal pogorelo pri sv. Štefanu stanovanje Blaža Žaberla, zraven tiskalnice, ves živež, 5 veder vina je šlo pod nič, in po vrhu še mu je zgorelo tudi nekaj denarjev.

(Tobak.) Lani se je v naši državi skupilo za tobak 75.359.424 fl., to je za 1.568.177 fl. več, kakor poprejšnje leto. Tobaka za v nos se je pa manj porabilo, za blizo 77.257 kil in isto tako se je tega za v pipo, za 369.871 kil manj prodalo, kakor poprejšnje leto. Smodek, posebno boljših vrst, se razprodá pa čemdalje več.

(Porotne sodbe.) Kdor si ogleda može, ki se pozivajo sedaj za porotnike v Celje, mora se v resnici čuditi. Poprej so imeli to čast sami pravcati nemškutarji in najhujši izmed njih takrat, kedar je šlo za obsodbo „Slov. Gosp.“ ali „Südost. Post“, sedaj so pa za to tudi slov. pošteni kmetje dobri. To je velika, nekaterim neljuba sprememba.

(Judež.) Občina v Šmarjeti pri Rimski toplici je bojda od šulvereina vzprejela 3000 gld. ob enem pa se je tudi zapisala nemštvu s krvijo svojih otrok. Kakor se hvali šulverein, bode se ondi poslej le nemški podučevalo. To je hudo!

(Bauernverein.) Na veliko križev, to je dne 19. maja ima bauernverein ob treh popoldne neko zborovanje v Radgoni. Da se kaže v lepši podobi, pravi bauernverein v svojem naznanilu, da pride 80 ljutomerskih kmetov tje na konjih. Mi mu ne verjamemo tega. Ko bi pa slov. kmetje vendar-le to storili, vzeli bi si za to veliko pametniše že kar — osle.

(Dr. Ausserer.) Volilci tega gospoda v Mariboru dajo premalo na njegovo modrost, zato jo je bil zadnjo nedeljo popihal v Stockerau na Sp. Avstrijskem, ter je ondi svojo modrost prodajal. Mož menda čuti, da mu v Mariboru zmanjkuje tal ter si nadeluje za to že pot v drž. zbor v onih krajih. Srečno!

(Mraz.) Zadnji petek, tedaj drugi den razupitih „treh ledenikov“ je bil za gornji in srednji Štajar v resnici leden, kajti tisto jutro so imeli v onih krajih precej močni mraz.

(Posojilnica v Mariboru) je imela meseca aprila t. l. dohodkov 33.495 gld. 21 kr., stroškov 31.607 gld. 57 kr. Vkup denarnega prometa 65.102 gld. 78 kr.

Loterijske številke:

V Gracu 14. maja 1887:	13, 21, 62, 55, 67
Na Dunaju „ „	87, 34, 73, 58, 41

Darovi za pogorelce.

Č. g. Franc Globočnik, kn. šk. svet. in župnik pri sv. Jurju pod Tabrom za pog. pri Novi cerkvi 10 fl. 40 kr.

Poslano.

V lekarni pri „Zamorcu“ na Dunaju, Tüchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti. 17—24

Službo išče fant, 27 let star, lepega obnašanja, prost vojaščine. Želi službo sprejeti kot kočijaš, razume tudi vsa ročna kmetijska dela. Več pové upravnistvo „Slov. Gosp.“

Naznanilo.

Uljudno naznanjam, da sem svojo pisarno v Poskoschillovi hiši, v I. nadstropju (poprej pisarna g. c. k. notarja Rodoscheg-a) odprl.

V Ptuj, meseca maja 1887.

S. Oschgan,

1-2

c. kr. notar.

V zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru se dobi:

„Duhovni Vrtec“

ali

„Molitvenik“

za katoliško mladež s podukom za sv. birmo.

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče gld. —.85

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo „ —.95

Vezen v chagrin s tesnim okvirom in s križem „ 1.70

Vezen v chagrin z okvirom iz nikeljna „ 1.80

Posamezni iztisi po pošti v črnem usnju 5 kr., v chagrinu 10 kr. več.

Išče se viničar,

izkušen v vinogradarstvu, do 40 let star, oženjen, — taki brez otrok imajo prednost.

Ponudbe, z naznakom prejšnjega službovanja naj se oglasijo pri

V. Lovrenčiču,

1-2

Zagreb, Gajeva ulica št. 32.

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizu sl. cerkve.

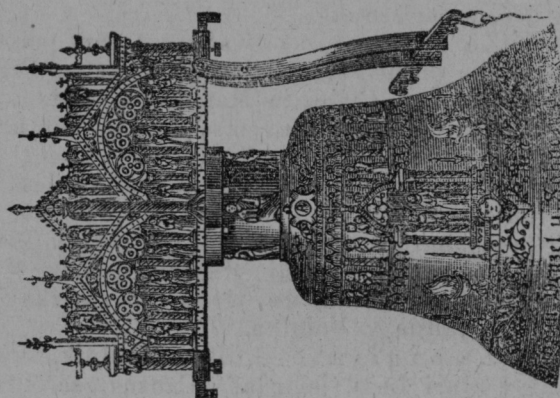

C. kr. privil.

Številnih priznanih
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliiva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pregibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonov, z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Imam tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

Spričalo.

Firma **Denzel-novi sinovi v Mariboru** je letos (1884) za Poličane na spodnjem Štajerskem, štiri nove zvonove, kateri okoli 63 centov tehtajo, izlila in take ne le samo po-zvunanji sliki, temveč tudi po vbranim, harmoničnem in prav glasnem petji tako umetno in izvrstno izdelala, da podpisani to firmo vsem, posebno pa čestitim cerkvenim predstojnikom vsakojako priporočati smejo.

Cerkveno predstojništvo v Poličanah,

dne sv. Lukeža 1884.

Benedikt Jury, župnik.

Štefan Detiček, l. r.,

Jožef Detiček, l. r.,

cerkvena ključarja.